

بهش: راگه یاندن

کوئیژ: ناداب

زانکو: سه لاهه دین

بابه ت: روژنامه گهری تاییه تمه ند

په رتووکی کورس – (سالی 4) (سمسته ری یه که م)

ناوی ماموستا پ.ی.د. صادق حمة غریب حمة صالح

سالی خویندن: 2023-2024

پەرتووکی کۆرس
Course Book

سالی خویندنی 2023-2024	1. ناوی کۆرس
پ.ی.د..صادق حمە غریب حمە صالح	2. ناوی مامۆستای بەر پرس
راگەیانندن	3. بەش / کۆلیژ
ئیمیل: sadiq.hamahsalh@su.edu.krd ژمارە ی تەلەفۆن (بەپە ی ئارەزوو): 07501069767	4. پە یوەندی
2	5. یەکە ی خوینندن (بە سەعات) لە هەفتە یەک
2 کاتژمێر	6. ژمارە ی کارکردن
	7. کۆدی کۆرس
ئەندامی کارای سەندیکاری رۆژنامەنوسانی کوردستانم، سەرۆکی ریکخراوی (مەنتی میدیا بۆ گەشە پێدانی میدیای ئەلیکترۆنی م، خواوەنی زیاتر ئە 20 سان پێشینە ی کاری رۆژنامە گەریم، ئەندامی لیژنە ی یونسکو بووم بۆ گەشە پێدان و دانانی پرۆگرامی خویندنی راگەیانندن ئە کوردستان و عیراق , سالی 2003-2004 پروانامە ی بە کالتوریۆسی راگەیانندنم ئە زانکۆ ی سلیمانی بە دەست هیناوه، سالی 2007-2008 پروانامە ی ماستەرم ئە	8. پرۆفایەلی مامۆستا

<p>راگەياندن ئە كۆلپۇزى راگەياندى زانكۆى بە غداد بە دەست هيناوه. قوتابى دوكتورام بە سىستى سىپلىت سايىت، دووكتىبى چا پىكراوم هەيه (ستراتىيە تى راگەياندى بۇ رووبە رووبوونە وهى گەندەلى) (رۇژنامە گەرى ئە ليكتۇنى)، دوو تووژىنە وهو چەندىن بابە تى ئە كادىمىم بلاوكرائە تە وه. ئە سالى 2009 موه ئە بەشى راگەياندى زانكۆى سە لاجەدىن خەرىكى وانە وتتە وهوم.</p>	
<p>رۇژنامە گەرى، رۇژنامە گەرى تاييە تمەند، جە ماومرى رۇژنامە يتاييە تمەند، بواریكى تاييە تمەند، بابە تىكى تاييە تمەند، رۇژنامە نووسى تاييە تمەند، روداوى تاييە تمەند، جە ماومرى گرىمانە يى، راگە يىندى تاييە تمەندى ئابورى، سىياسى، سەربازى، كۆمە لایە تى، مندالان، ئافرە تان، زانستى، وه رزشى</p>	<p>9. وشە سەرە كىه كان</p>
<p>10. ناوه روۆكى گشتى كۆرس:</p> <p>گرنگى و پەيام</p> <p>بە هوى ئە و گورانكارىانەى كه بە سەر نامرازە كانى راگە ياندىن دا هاتوووه ئە و پى شكە وتتەى تەكنولوجىيائى رۇژنامە گەرى گرتووتە وه، هەر وهها ئالووز بوونى ژيان و روو ئە تاييە تمە ندكردنى ئە سەر جەم بواره كان دا، بە رزبوونە وهى ناستى هوشىيارى و روشنبىرى تاكه كانى كومه لگه و خواست و نارە زوى زىاتريان بو بە ده ستەينانى زانىيارى وردترو گرنگتر ئە سەر بابە ت و روداوو كىشە كان و لاوازى رۇژنامە گەرى گشتى ئە تىركردنى خوا ست و نارە زوہ كانىيان ؛ شىوازىكى نوى ئە راگە ياندىن سە رىهە ئدا كه بە (رۇژنامە گەرى تاييە تمە ند) ناوژە دەر كرىت. رۇژنامە گەرى تاييە تمە ند هەر وهك ئە چە مكه كەيدا دەر دە كه ویت، ئە و جورە راگە ياندىنە يە كه گرذ گى بە بوارو بابە تىكى تاييە ت دەدات و هەول دەدات زۆرتىن زانىيارى ئە بارە يە وه پىشكەش بە وەر گر بكات، ئە و وەر گەرى كه دە يە وى و پىبوستى تە زۆرتىن و تە واوتىن زانىيارى پىبگات ئە و بواره دا.</p> <p>بۆ يە گرنگى ئەم وانە يە ئە گرنگى حزر و سەر هە ئدانى خودى ئەم جورە نوپىيەى راگە ياندىنە وه سە رىهە ئدا وه و بوؤ ئە مړوى كوردستان وهك هەر كومه لگە يە كى تى ئەم جىهانە بە هە يە كى زورى هە يە و پىبوستە قوتابىيان زور تىن زانىيارى ئە بارە يە وه بە دە ست بە يىنن، ئە كاتىك دا سىماكانى ئە كوردستانىش دا دەر كه وتوون.</p> <p>پەيامى وانە كه :</p> <p>پەيامى ئەم وانە يە برىتتى يە ئە وهى كه : قوتابىيانى بە شه كه مان ئە كارى راگە ياندىن و رۇژنامە گەرى دوانە كه ون و كارو چالاكىه كانىيان بە ناراستەى تاييە تمە ند بوون و پىسپوړى و زىاتر ئە كادىمى بوون بىت و ئە ژىر درو شى) خواستى هوشىيارى و بە دە ستەينانى زانىيارى جە ماومرى تاييە تمە ند ئەم زە مە نى جىهانگىرىيەى مېدا دا، تە نها ئە رىگە ي پەيام و رۇژنامە نووس و رۇژنامە گەرى تاييە تمە ند وه جىبە جى دە بىت).</p>	

ناوهروکی زانستی

راگه یاندنیش وهکو ژیان رووی نه تاییه تمه ندبوون کردوو، له بهر نهوهی راگه یاندن ئه مرۆ وهك ناوینه یهك وایه، كه سه رجهم رهه ندهكانی ژیانی تاكه كانی تبادا بهرجه سته جووه. له گۆزاڤ كاری و چالاکی و گه شهو پیشكه وتنه كاندا، رۆلی راگه یاندن به گشتی ورۆژنامه گه ری تاییه تمه ند به تاییه تی لای كه س شاراو نه یه، بهرام بهر به و هه موو گۆرانكاری و ئالۆزیانه ی جیهان. تا ئاستیك، كه نه و رۆله به کاریگه رترین و گرینگترین بیان دیته نه ژمار له م چهر خه دا، بۆیه نه و سۆنگه یه وه، كه راگه یاندن به به هیژ ترین سهر چاوه ی ده سه لات وه یژو هاوشانی هه رسێ ده سه لاتی (یاسادانان و دادوهی وجی به جیكردن)، به ده سه لاتی چوارم له قه له م ئه دریت ئه وا ئه مرۆ وهك زانستیکی سهره کی و پیوستیه کی چه تی چ له بواره كانی خویندندا، یاخود له دام و دهن گاكاندا حزووری خوپی بهر جه سته کردوو و توانیویه تی په یوه ندییه کی به هیژیش له گه ل سهرجه م زان سته كانی تردا دروست بكات. به تاییه تیش له بواره كانی (پامیاری و نابوری و وه رزی و كۆمه لایه تی و سه ریازی) دا، هه ره وهك چۆن ئیستا رۆژنامه گه ری نابووری و سیاسی و نایینی و كۆمه لایه تی و سه ریازی و ژینگه یی و وه رزی وه تدا، له چوار چیوه ی رۆژنامه گه ری تاییه تمه ندایه و له به ش و كۆلیژه په یوه ندییه ره كاندا ده خویندیرین .

رۆژنامه گه ری تاییه تمه ند شیوازیکی راگه یاندنه، كه له ریگه ی نامرازه جیاوازیه كانیه وه به ده ست دیت، گرنگیه کی سهره کی به بواریکی دیاری كرا و ده دات و ئاراسته ی جه ماوه ریکی گشتی یان تاییه ت ده كریت. له ریگه ی به كاری بردنی سهرجه م هونه ره كانی راگه یاندن نه وه، به پشت به ستنی ته وا و به زانیاری و بیرو زانست و هه وانی تاییه ت به بواری دیاری كرا و كه ده یه ویت به شیوه یه کی باب ته یانه باسی ئیوه بكات .

واته (قسه كردن له سه ره ماهیه تی رۆژنامه گه ری تاییه تمه ند، قسه كردنه له سه ره رهنگ و جوړیك له راگه یاندن، كه هه وانی بلاو كردنه وه ی هوشیاری و مه عریفیه کی قول و تاییه تمه ند ده دات، به هوی به كاریه یانی توانا عادی و مرۆ یی و هونه ره یه كا نه وه و له ری گه ی نامرازه نو سرا و بی غرا و بی سترا وه كانی راگه یاند نه وه، له گه ل تاییه تمه ند بوونیشدا، به لام له هه مان كاتدا ده كریت په یامه كه ی ئاراسته ی جه ماوه ریکی گشتی بكریت .

11. نامانجی وانكه:

نامانجی ئه م وانیه پیدانی زانیاریه له باره ی نویتترین جوړی میدیاوه كه نه مرۆ له دوز یادا زۆر ترین قسه ی له سه ره ده كریت و له چوار چیوه ی پروگرامی خوێ خدنی رۆژنامه گه ری و راگه یاندنی به شه كانی راگه یاندن، له په یمانگا و زانكۆكانیس ته واوی و ئاتانی جیهاندا پانتاییه کی زۆری داگیر کردوو، وهك:

1- قوتابی زانیاری له باره ی پیناسه و واتای رۆژنامه گه ری تاییه تمه ند وه به ده ست ده هیئیت.

2- ناشنا كردنی قوتابی به جوړو ناسته كانی رۆژنامه گه ری تاییه تمه ند.

3- ناشنا كردنی قوتابی به میژوی سه ره ئدان و هۆكاره كانی سه ره ئدانی رۆژنامه گه ری تاییه تمه ند له جیهان و كوردستان.

4- پیدانی زانیاری به قوتابی له باره ی چۆنییه تی ده كردنی بلاو كردنه وه یه کی تاییه تمه ند به پێی نا سته

جياوازه كانى .

- 5- ئاشنا كىردى قوتابى ئە بارەى بىنە ماكانى رۇژنامە گەرى تايىبە تەمەندەو ەك :بوارىكى تايىبە تەمەند ،بابە تىكى تايىبە تەمەند ،روداويكى تايىبە تەمەند ،جە ماوهرى رۇژنامە گەرى تايىبە تەمەندو رۇژنامە نوسى تايىبە تەمەند .
- 6- پىدانى زانىبارى بە قوتابى ئە بارەى رۇژنامە گەرى تايىبە تەمەندى ئابورى و وەرزشى و ئافرەتان و ... ەتد .
- 7- گىرنگى رۇژنامە گەرى تايىبە تەمەند و ئامانچ و پەيامەكەى ەك وائەيەكى سەرەكى بەشى راگەياندىن .
- 8- ھوشيارى ئە سەر ناوهرۇكى زانستى وائەى رۇژنامە گەرى تايىبە تەمەند بە دەست دەھىئىت .

12. ئەر كە كانى قوتابى :

- 1- ئامادە بوون ئە وائە كانداو خۇ ئامادە كىردن بۇ گىتوگۇ ئە لايەن قوتابىبەو پىويستە .
- 2- پىش ئامادە بوون يۇ ھەر وائەيەك پىويستە قوتابى ئاگادارى ھەوال و زانىبارىبە تايىبە تەمەندەكان بىت .
- 3- پىويستە قوتابى بەردەوام ئامادە بىت بۇ تاقىكىردنەو رۇژانە .
- 4- پىويستە قوتابى ئە وائە كاندا كارىگەرى ماندىوئەتى ئە سەر نەبىت ،چونكە وئەكە وردەو پىويستى بە ئامادەگى جدى ھەيە .
- 5- پىويستە بە پىي پىويست قوتابى زانىبارى ھەبىت ئە سەر وائەى ئايندە كە پىي دەوترىت .
- 6- پىويستە قوتابى ئە كاتى ئامادەنە بوئدا بەدواداچونى بۇ وائەكە ھەبىت ئە بارەيەو پىسپار ئە مامۇستاي وائە بكات .

13. رىگەى وائە ووتنەو

وائە وئەو بە شىوازى بە شدارى پىكىردى قوتابىبە ،داتاشۇ پاوهر پۆىنت ئە گەل وائت بۇرد بۇ كاتى شىرۇقەى زىاتر بە كاردەھىئىت . ئە گەل پىشاندىنى رۇژنامەو گۇقارى تايىبەت بە وائەكان و قسە ئە سەر كىردىيان .

14. سىستەمى ھە ئسەنگاندىن

- 1- قوتابى بە درىژايى سىستەر ، لانى كەم تاقىكىردنەو ەيەكى 20 نمرەى ئە نجام دەدات .
- 2- قوتابى بە درىژايى سىستەر ، لانى كەم راپۇرتىكى زانستى ئە نجام دەدات .
- 3- قوتابى بە درىژايى سىستەر ، لانى كەم كوىزىك ئە نجام دەدات .
- 4- ئامادە بوون ئە پۇل و چالاكى رۇژانە نمرەى ئە سەرە .

15. دەرئەنجامە كانى قىرىبون

وائەى رۇژنامە گەرى تايىبە تەمەند ،يەككە ئە وائە سەرەككە كانى بەشى راگەياندىن (رۇژنامە گەرى) ،يەككە ئە وائە پىشنيار كراوھە كانى يۇنسكۇ ، ئە سەر جەم بە شەكانى خويىندى راگەياندىن ئە ولاتانى جىھاندا بە يەككە ئە وائە سەرەككە كان ئە ژمار دەكرىت .جۇرى مېدىيى قۇناغە پىشكەو تووھە كانى راگەياندىنە .ئاسۇو سىماى دەر كە وئەنى ئە مجۇرەى رۇژنامە گەرى ئە كوردستانىش دەر كە وئەون ،رۇژنامەو گۇقارى تايىبە تەمەندمان ھەيە ،بە لام نازانستى و ئانە كادىمىن ،بۇيە رۇل و كارىگەرىيان لاوازە .ئەم وائەيەدا قوتابىبە كان بە گىشتى فىر دەبن كە سىفەت و تايىبە تەمەندىبە كانى رۇژنامەو گۇقارىكى تايىبە تەمەندى زانستى و ئە كادىمى كامانەن ؟ .

لەم وانهیەدا هەوڵدراوە کە بە پێی ماوەی دیاری کراو، زۆرتەری زانیاری بەدریشت بە قوتابی، وانهکە و ناوەرۆکەکە بە گشتی و هەر هەمووی بۆ قوتابیەکان نوێ یە، ئە بەر ئەوەی خودی وانهکە نوێ یە، زانیاریەکانی وردو تایبەتە نەن، کە تیایدا قوتابی فێر دەبێت چون مامەتە ئە گەلج بوارو بابەت و روداوەکاندا، بکات، بۆ هەرسێ ئاستی روژنامەگەری تایبەتە نەن:

1- ئاستی یەکەم: ئەو روژنامە گشتیانە کە لا پەڕیەکیان تەرخان کردووە بۆ بوارێکی تایبەتە نەندو سەرچەم بنەماو پەڕەنسیبەکان.

2- ئاستی دووهم: ئەو گوڤارە تایبەتە نەندانە کە تایبەتە نە بۆ بوارێکی تایبەت.

3- ئاستی سێهەم: ئەو گوڤارە وەرزی زانستیانە کە تایبەتە نە بە بابەتیچکی وردی زانستی و ئەکادیمی.

بۆ هەریەکیک ئەم ئاستانە، زانیاری ئە بارە ی ناوەرۆکیان و چۆنیەتی بلاوکردنەوی هەوال یان زانیاری تیاکاندا بێشکەش نەکریت.

دەرەنجامە زانستیهکە ی ئەو یە، کە قوتابی ئە کوتایی سائدا، هەر گوڤاریکی بخریتە بەردەست، ئە زانی هە ئسەنگاندن بۆ ئاستەکە ی و ناوەرۆکەکە ی بکات و تەقیمی بکات، یان خۆی ئە گەر بلاوکرۆه یە ک دەر بکات یان ئە روژنامە و گوڤاریکدا کار بکات، ئە زانیت چون بە شیوه یەکی زانستی ناوەرۆکەکە ی ریک بخت، ئە سۆنگە ی ئەو وانانە وە کە بێشکەشی کراوە.

16. لیستی سەرچاوه

سەرچاوه بنەرەتیەکان

- الصحافة المتخصصة، د. فاروق ابوزید، 1986م.
- د. عیسی محمود حسن. الصحافة المتخصصة. اردن، 2010م.
- د. حسنین شفیق، الصحافة المتخصصة، 2006م.
- د. ادیب خضور، الاعلام المتخصص، سوریه، 2005م.

● سەرچاوه ی سوودبەخش

- گوڤار و ریفیوو (ئینتەرنیت)

- روژنامە نووس، ژمارە 21، ل 61

- د. حسین قندی، روژنامەوانی تایبەتە نەند، و: کارزان محمد، 2008م

- د. سید احمد مصطفی عمر، الاعلام المتخصص، 1997م.

ناوی مامۆستای وانه بێژ:

17. بابەتەکان: راگەیانندی تایبەتە نەند

<p>پ.ی.د. صادق حمه غریب</p>	
<p>وہک: 2 کاتر میٹر 2023-9-11</p>	<p>ناوہ روکی وانہ کہہ : ھہ ف تہی یہ کہم و ھہ ف تہی دوو ھہم : پینا سہی روژنامہ گہری تاییہ تمہندو ناستہکانی روژنامہ گہری و روژنامہ گہری تاییہ تمہند. ھہفتہی سیہہم : ناستہکانی رادیو تیشی تاییہ تمہند. ھہفتہی چوارہم : گرنگی روژنامہ گہری تاییہ تمہند ھہ ف تہی پینا چہم : ب غہ ماکانی روژنامہ گہری و روژنامہ گہری تاییہ تمہند : بواریکی تاییہ تمہند. ھہفتہی شہ شہم : بابہ تیکی تاییہ تمہند. ھہفتہی ھو تہم : رو داویکی تاییہ تمہند ھہفتہی ھہ شتہم : جہ ماوہری تاییہ تمہند ھہفتہی نومیہم : کادیری روژنامہ گہری تاییہ تمہند ھہفتہی دەہیم : جو رہکانی روژنامہ گہری تاییہ تمہند ھہفتہی یازدہ ھہم : روژنامہ گہری تاییہ تمہندی نابوری. ھہفتہی دوازده ھہم : روژنامہ گہری تاییہ تمہندی وەرزشی. ھہفتہی سیزده ھہم : روژنامہ گہری تاییہ تمہندی نافره تان. ھہفتہی چوارده ھہم : روژنامہ گہری تاییہ تمہندی سہریازی. ھہفتہی پازده ھہم : روژنامہ گہری تاییہ تمہندی سیاسی. ھہفتہی شانزده ھہم : روژنامہ گہری تاییہ تمہندی مندا لان. تییبینی : نہ کریت گورانکاری لہ ریزبہندی وانہکاندا بہ پیی پیویست نہ نجام بدریت.</p>
	<p>18. بابہتی پراکتیک (نہگہر ھہبیت)</p>
<p>ناوی ماموستا وہک: 2 کاتر میٹر 2021-9-18</p>	<p>لیزہ ماموستای وانہ بیژ ناونیشانی ھہموو ئہو بابہتہ پراکتیکانہ دنووسیت کہ بہ نیازہ بیلیتہوہ لہ تیرمہ کہہ. ھہروہا کور تہیہک لہ ئامانجی ھہریہک لہ بابہتہکان وبہروار وکاتی وانہ کہہ دنووسیت.</p>

19. تاقىکردنه وه كان	
1. دارشتن: له م جوړه تاقىکردنه وه يه پرسياره كان زوربه ي به وشه ي وهك روون بكه وه چون...؟ هوكاره كان چي بوون...؟ بوچي...؟ چون...؟ ده ستپيده كات. له گهل وه لامى نمونه بيان نمونه ده بيت ده سته به ر بريت	
2. پرسيارى دهره كي و داهيتانكارى.	
3. كويژ	
20. تيبينى تر	
له كاتيكدا له م كورس بوكه دا داواكراوه 32 وانه ناماده بكريچت به لام كوئى وانه كان له ساليكدا به هوئى پشوى زوره وه ناگاته 20 وانه، له بهر نه وه پيوسته كه نه و خاله ره چاو بريت.	
21. پيداچوونه وه ي هاو هل	
نه م كورسبوو كه ده بيت له لايه ن هاو هلئيكى نه كاديميه وه سه ير بريت و ناوه روكى بابه ته كانى كورسه كه په سه ند بكات و جه ند ووشه يه ك بنووسيت له سه ر شياوى ناوه روكى كورسه كه و واژووى له سه ر بكات. هاو هل نه و كه سه يه كه زانيارى هه بيت له سه ر كورسه كه و ده بيت پله ي زانستى له ماموستا كه متر نه بيت.	